

Dindar ve Muhafazakar Kadının Program Tercihleri ve Bu Tercihlerde Gündüz Kuşağı Programlarına Eleştirel Bakış

*Fatma Ankaralı

Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü KAÇ Yüksek Lisans Öğrencisi
Ankara/Türkiye

Özet

Değişen ve gelişen yaşam koşulları, ilerleyen teknoloji bir taraftan hayatı kolaylaştırırken, diğer taraftan insanları daha çok bireyselleştirmekte ve yalnızlaştırmaktadır. Bireyselleşmenin getirdiği mutsuzluk ve akabinde patlak veren sosyal olaylar aile kurumunu da tehdit etmektedir. Türk toplumu olarak büyük kıymet verilen ve son kale olarak tanımlanan aile yapısının korunmaya ihtiyacı her zamankinden daha fazladır. Bu çalışma, ailenin şekillenmesinde, çocukların yetişmesinde başrolde olan kadınların televizyon seyretme alışkanlıkları ve bilinçliliklerinin önemini düşünerek yapılmıştır. Özellikle kendini dindar ve muhafazakar olarak tanımlayan kadınların bu tutumlarının televizyon karşısında nasıl şekil aldığını öğrenmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca kadınlar arasında oldukça revaçta olan gündüz kuşağı programlarının tercihinde dindarlık ve muhafazakarlığın oynadığı rolü tespit etmeyi ve bu yönde araştırma yapmayı hedeflemektedir. Çalışmanın sonucuna göre, bu kadınların televizyon izleme alışkanlıklarının, genel araştırma verilerine oranla daha düşük seviyede olduğu görülmektedir. Özellikle aile kurumuna ciddi zararları olan gündüz kuşağı programı izlenme oranlarının araştırılan grupta bilinçli bir şekilde düşük düzeyde olması ve izlenmeme sebebi olarak aile kurumuna verdiği zararların öncelenmesi elde edilen önemli bulgulardandır.

Anahtar Kelimeler: Televizyon Programları, Gündüz Kuşağı Programları, Televizyon, Televizyonun Aile Yapısına Etkisi

Dindar ve Muhafazakar Kadının Program Tercihleri ve Bu Tercihlerde Gündüz Kuşağı Programlarına Eleştirel Bakış

Abstract

The changing and improving life standards, developing technology makes life easier but also isolates people from each other. This individualization brings unhappiness and cause new social norms which threatens family structure. Turkish Society values family a lot and describes it as the main roots of society. Nowadays family structure needs more protection than ever. This study is done in view of the fact that the importance of TV habits and consciousness levels of women who has the main role of raising kids and shaping their families. Especially woman's who identify themselves as religious and conservative shape their family live according to their tv habits. This study also detects the role of being religious and conservative while choosing the daytime shows which are very popular among women's. According to the results of this study the woman's who identify themselves as religious and conservative have less TV watching habits, especially at daytime shows which seriously harms family structure. Moreover this group of woman explained that they weren't watching the daytime shows because they think that it harms family structure which shows that they prefer doing this consciously.

Keywords: Television Programs, Daytime Programs, Television, The Effect of Television on Family Structure

1.Giriş

Dünyaya açılan pencere olarak görülen televizyonun en önemli özelliklerinden biri de kültür taşıyıcılığıdır. Bu yönden ele alındığı takdirde, geleneksel kültürün unutturulması ve değişime uğramasında, teknolojiyi servis eden egemen güçlerin oluşturduğu medya kültürü veya başka bir deyişle popüler kültürün toplumda hakim hale gelmesine kaynak oluşturması bakımından

*Corresponding author: Address: Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü KAÇ Yüksek Lisans Öğrencisi Ankara/Türkiye E-mail address: fatma.ankarali@student.asbu.edu.tr

televizyonun üstlendiği rol yadsınamaz. Bu anlamda toplumları tahrif etme ve dönüştürme tasarımlarının en efektif aygıtı durumuna gelen televizyon, küresel kültür ya da evrensellik adına, sömürgeci kültürün doğru bilinen yanlışları veya yanlış bilinen doğrularını kendi istediği gibi kullanmasına, hatta hakikat olarak dayatmasına imkan sunmaktadır (Abuzar, 2017).

Günümüzde aile kavramında oluşan yıpranma ve değişim nedeniyle, aileye atfedilen saygınlıkta önemli farklar olmuştur. Toplumların en temel yapıtaşı olarak aile sosyoloji, psikoloji, ekonomi gibi temel bilimlerin araştırma konusu içindedir (Çelik, 2020). Bu bağlamda düşünüldüğü takdirde, film, dizi, reklam gibi oluşturulan programlarla tesirini ilk olarak ailede göstererek tüm topluma yayan televizyon, müspet veya menfi modellerle toplumsal hayatın bilinçaltını farklı tekniklerle etkilemektedir (Abuzar, 2017).

Bu çalışma kendini dindar ve muhafazakar olarak tanımlayan kadınların program tercihlerini araştırmak ve özellikle bu tercihlerde aile kurumuna zararları tartışılan gündüz kuşağı programlarının yerini tespit amacıyla yapılmıştır. Genel olarak programların izlenme oranlarıyla ilgili araştırmalar olsa da, çalışmanın özel bir grup üzerinde yapılmış olması ve bu grubun dünya görüşünün tercihlerdeki rolünün tespitinin incelenmesinin alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2. Medyanın Toplumsal Hayata Etkileri

Kitle iletişim araçlarının ve yayın organlarının yaygın hale gelmesiyle dünyada coğrafi hudutlar önemini kaybetmiş, dünya neredeyse küçük bir köy olmuştur. Bu şartlar nedeniyle, bireyler bilgiye anında erişim, gelişen vakaları zamana bağlı olmadan takip etme şansına kavuşmuşsa da, diğer taraftan bu durum bireylerin istek ve gerginliklerini de yükselterek, popüler kültürü ve toplumsal hareketliliği arttırmıştır (Kocadaş, 2006).

Dünya toplumlarının bilgi varlığı ile değerlendirildiği günümüzde, bu ihtiyaca binaen önceki zamanlara kıyasla bilgi üretimi ve tüketiminde isteğe bağlı olarak gözlemlenen artış inkar edilemez gerçekliktir. Bu bilginin sunulmasına aracılık eden kitle iletişim araçları ve medya, hem bu isteğe sahip bireyler olan kullanıcılarla ve araç sahipleri arasında, hem de ülke idarecileri ve kamu arasında köprü görevi üstlenmektedir. Birbirinden ayrı düşünülemeyen medya ve toplum bağımlılığı incelenirken, bu medyada yer alan televizyon programlarının bu görevini ne derece objektif yerine getirdiği de önemlidir. Toplumların bilgi kazanmasında mühim ve etkili bir vasıta olan medya organları, bu bağlamda izleyicilerine dünyayı anlamlandırma telkinleriyle yönlendirerek, istediği davranışları kazandırmada güçlü rol oynamaktadır. Bu noktada en önemli basın yayın organlarından biri şüphesiz, bilinç yönetimi aracı da diyebileceğimiz televizyondur (Astam & Pınarbaşı, 2017).

Kısaca, kişilerin güncel olayları izledikleri iletişim araçları, kendilerine özgü dünya imgesi ve bu imge ile ilgili düşüncelerini takipçilerine empoze etmekte, bireyler yakın çevre ile ilgili bilgiler haricinde, dünya hakkında tüm bilgileri bu araçların istediği ölçüde ve nitelikte almaktadırlar (Kocadaş, 2006). İletişim araçlarının çok eskiden beri kullanılmasına rağmen, kullanıcıları üzerindeki tesirleri yirminci yüzyılda ele alınmaya başlamıştır. İlk olarak medyanın kullanıcılara etkisi araştırılırken, daha sonra kullanıcıların kullanım şekli ve yorumuyla ilgili etki durumlarının gözden kaçtığı farkına varılmış, böylece etken/ edilgen seyirci konuları tartışılmaya başlamıştır (Gündoğdu, 2017).

3. Gündüz Kuşağı Programları

Gündüz kuşak programları kavramıyla, genellikle hafta içi gündüz yayınlanan, ilk yayınlanma nedeni kadınları bilgilendirme niyetiyle olan ve tarihi tek kanallı senelere dayanan, sonucunda ödül olan veya olmayan, evlilik, müzik, eğitim, sağlık gibi meselelerin işlendiği, katılan kişilerle sohbetler yapılan programlarla, polisiye olayları kapsayan programlar kastedilmektedir. RTÜK' ün (2018) araştırma sonuçlarına göre içerikleri nedeniyle en çok rahatsız olunan program türü sıralamasında ilk sıradadır (Komisyon R.T.Ü, 2018).

Ülkemizin özellikle 1990'lı yıllarda çok kanala geçmesiyle gittikçe artan özel kanallar, serbest piyasa koşullarında hayatlarını sürdürmek amacıyla, izleyici sayılarını arttırmaya yönelik farklı stratejiler geliştirmişler, kişileri ekrana bağlamak için çeşitli tür ve muhtevada yayınlarla insanların hayatına dahil olmayı hedeflemiştir. Bu bağlamda Türk medyasında geleneksel

kültür kalıpları yerini, hayata dair gerçekliklerin bilinmesi, sergilenmesi, kıyaslanması temel söylemiyle yola çıkarak başlattığı ve bu niyetini gerçekleştirmek için kullandığı tekniklerle halka servis edilen diziler, showlar, haber ve magazin programları nedeniyle, popüler yaşam tarzına bırakarak farklılaşmıştır (Meder & Çiçek, 2012).

İlk olarak 2003 yılında başvuran bireyleri evlendirme amacıyla yayına başlayan gündüz kuşağı programları, 2017 yılında uygulanan 6112 sayılı yasa düzenlemesine kadar farklı biçimlerde izleyici üzerinde etkili olmuştur. Bu yasaktan sonra kriminal olayların yer verildiği bu programlarda, çocuk kaçırma, cinayet, kayıp arama gibi konular işlenmeye başlamıştır (Komisyon R.T.Ü, 2018).

Diğer ülkelerdeki gibi ülkemizde de medyatik sunucularının adıyla anılan bu programlar, aileyi diğer kurumlardan ayıran mahremiyet değeriyle beraber birçok kutsiyetimize zarar verebilmektedir. Program sunucusu, geleneksel söylemler üzerinden zaman zaman aşırı tepkiler veren, içten ve rahat davranışlarıyla izleyicileri etkileyerek bir taraftan kendi reklamını yaparken, diğer taraftan çoğunlukla kadın olan katılımcılar da, kendilerinin ve yakınlarının özel yaşamlarını objektif olmayan düşünceleriyle destekleyerek stüdyo ortamında oldukça serbest tavırlarla sergilemekten çekinmemektedirler. Oldukça karamsar tabloların sergilendiği bu ortamlarda, kadınlar hemcinslerinin kadınlık ve annelik tutumlarını yargılamaktan, bazen pervasızca hakaret etmekten geri durmamaktadırlar. Programa dahil olanlar ise yönlendirilme özelliği yüksek, televizyon bağımlısı bireylerdir (Meder & Çiçek, 2012).

R.T.Ü.K 'ün (2018) araştırma sonuçlarına göre, katılımcılarının büyük çoğunluğunun genel ahlak ve aile yapımıza uygun bulmadığını belirterek eleştirdiği bu programlar, gençlere kötü örnek olması, şiddet içermesi, özel hayatın gizliliğinin ihlali gibi konularla da şikayet oklarını üzerine çekmiştir. Bu eleştirilere rağmen bu programların izlenirlik oranı dördüncü sıradadır. Pek çoğunun mahremiyeti kamusal alana taşınması yönüyle çok fazla eleştiriye muhatap olan gündüz kuşak programları, bireylere verdiği hareket özgürlüğü nedeniyle haya duygusu ve rahatsızlık his eşliğinin düşme sebebidir. Seyircilerin hem tenkit ettiği, hem de zevk alarak izlediği bu mahremiyet ifşası, yapılan araştırmalara göre seyirciler ve katılımcılara farklı duygular hissettirmektedir. Program yapımcıların iknasıyla kendilerini kamusal alanda hissetmeyen katılımcılarda meydana gelen rahatsızlık hissini yerini doğallık alırken, aynı zamanda kendilerini terapi odasında gibi farz ederek, geçmiş yaralarını iyileştirmek için ortamdan da yararlanmaya çabalamaktadırlar. Ünlü olma, iş bulma, ailesel nedenler, ruhsal ve sosyal problemler gibi nedenlerle bu programlara katılanlar, zamanla stüdyo ortamı ve kameralara alışarak medya karakterine dönüşmekte, en mahrem konuları bile milyonlar önünde anlatmaktan çekinmez hale gelmektedirler. Ekranın diğer yüzünde yer alan izleyiciler ise onaylanmış bir mahremiyeti gözetleme durumunun zevkini çıkarmakta, hikayelerin ayrıntılarına vakıf olarak duygusal tatmine ulaşmış hissetmektedirler (Serttaş, 2017). Ne kültürümüzce ne de dinimizce meşru olmayan bu durum maalesef, pek çok değerimizi yitirmemize neden olmaktadır.

Özellikle 2000'li yıllardan sonra hayatımıza dahil olan bu programlar, yüksek reyting uğruna kadınların ve duyguların sömürüldüğü, kültürümüze dair cinsiyet kalıplarının tekrar üretilerek egemen ideolojilerin hizmetine sunulduğu, özel alanın gizliliği kuralını çiğneyerek, aile kutsiyetlerini sıradanlaştırdığı ve dedikodu kültürünü meşrulaştırarak medyaya taşıdığı gibi sorunsallarla ele alınmaktadır. Her ne kadar kadın programı adıyla anılsa da, maskülen rolleri ve söylemleri pekiştiren bu programlar, yıllardır süregelen geleneksel kültürümüzü yeniden inşa etmekte, kişileri şiddete ve ahlak dışı olaylara karşı duyarsızlaştırarak aile kurumuna ciddi anlamda zarar vermektedir. Diğer bir mühim konu da, şahsi dertleri veya sosyal problemleri için çok sayıda kişinin televizyonda görünmek için gösterdikleri istektir. Bu da günlük hayatların, kamusal alanda deşifre olmasının önünü açmakta, ailevi ve kişisel problemleri popüler kültürün oyuncağı haline getirmekte, değer yargılarını ölçüsüzleştirmektedir (Meder, Çiçek, 2011).

Yayın kategorilerine göre beş tip gündüz kuşağı programından bahsetmek mümkündür;

- Yaşamsal ihtiyaçların giderilmesi konularını tartışmaya açan, programa katılanların hem yarışmacı ve hem jüri rolünü sürdürdüğü için çatışma yaşanan ve toplumsal cinsiyet kimliklerini değiştirme yönünde çalışma yapan yemek ve temizlik konulu programlar.
- Günlük yaşama dair, din, yemek, sağlık, burç ve el işi gibi konularda uzman konuklarla yürütülen, seyircilerin de programa dahil olduğu, bazen birinin veya birkaçının özel

hayatıyla ilgili sorunların dile getirildiği, sözde samimi gibi görünen gündelik hayata dair meselelerin konu edildiği programlar.

- Haftanın her günü bir veya birkaç sansasyonel veya kriminal olaya dair inceleme yapılan, olay tanıklarının ve seyircilerin rahatlıkla katılım yaptığı, kolluk kuvvetleri ile işbirliği içinde olan şiddet, darp, tecavüz, kayıp gibi olayların işlendiği programlar. Bu programlarda program sunucusu adeta adaletin temsilcisi gibi görülmekte, özel hayatın gizliliği ve mahremliği kamusallaştırılmaktadır (Meder & Çiçek, 2012).
- Ünlü kişilerin yaşamlarına dair yorumların getirildiği, yapay grupların kahvehane ortamında bunu dile getirdiği, dedikodu programları.
- Saç bakımı, moda, makyaj gibi konuların işlendiği, jürinin normlarıyla, yarışmacıların daha çok kadın bedeni ve davranış kalıpları üzerine odaklanan moda programları (Akyüz&Meder, 2019).

4.Yöntem

Çalışma, nitel bir araştırma olup, yapılandırılmış ve açık uçlu sorularla oluşturulan anketten veriler elde edilerek gerçekleştirilmiştir. Gurbetoğlu (2018)' a göre anket; örnekleme meydana getiren bireylere, belli bir hususta saptanmış varsayıma dayanarak sorular yönelterek oluşturulan ve nitel araştırmalarda sık başvurulan sistematik veri toplama tekniğidir.

5 Mayıs 2021 ile 15 Mayıs 2021 tarihleri arasında dahil olunan Whatsapp grupları ve kişiler üzerinden gönderilen ankete 350 kadın katılmıştır. Bu çalışmamızın konusuyla ilgili değerlendirme yapacağımız cevaplar ise, dördüncü soruda “*Kendinizi nasıl tanımlarsınız?*” sorusuna, “*muhafazakar ve dindar*” ve “*muhafazakar*” cevabını veren 285 katılımcı kadının seçeneklerdir. Üç bölümden oluşan anketin ilk bölümünde demografik sorular yer almış, ikinci bölümde televizyon veya internetten izledikleri programlar üzerine sorular sorulmuş, son bölümde ise konu ile ilgili görüş ve yorumlarına yer verilmiştir. İlgili çalışmanın konusu anketin birinci ve ikinci kısmında yer alan program izleme tercih ve nedenlerine bağlı olan soruların cevap analizi oluşturulmuştur.

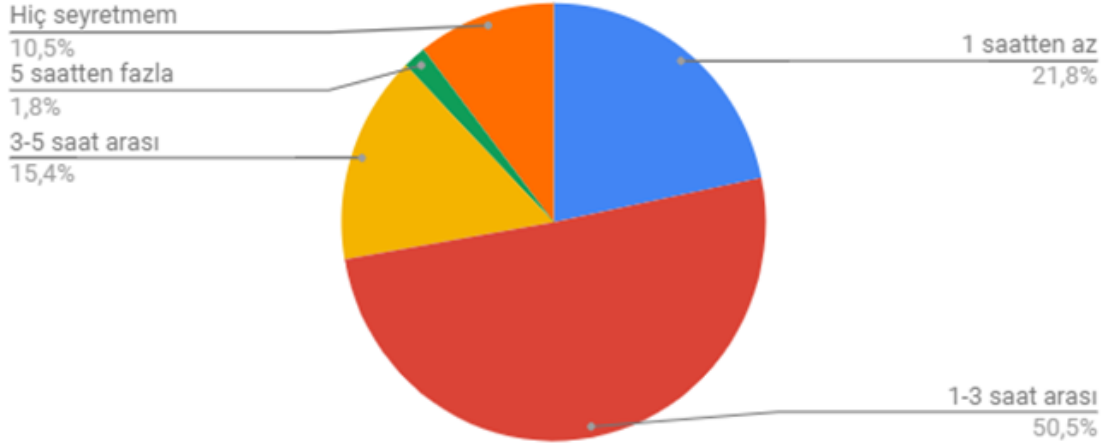
5. Bulgular

Analiz sonucuna göre ankete katılan 350 kişinin 171 ini oluşturan büyük kesimi (% 48,9) lisans mezunudur. Bunu sırasıyla 56 kişiyle (%16) ön lisans, 54 kişiyle (%15,4) lise ve dengi, 42 kişiyle (%12) yüksek lisans ve (%3,4) ünü İlkokul/ortaokul mezunu 12 kişi oluşturmaktadır. 350 katılımcının 295'i evli (% 84,3), 49' (%14) bekar ve kalan 6'sı (%1,7) eşini kaybetmiş veya boşanmış kadınlardır. “*Kendinizi nasıl tanımlarsınız*” sorusuna ise, 230 kadın dindar ve muhafazakar, 55 kadın muhafazakar, 41 kadın ise modern olarak cevap vermiştir. 24 kadın (% 6,9) dindar ve muhafazakar olmadığını beyan etmiştir. Değerlendirme çalışmamız hedef kitlemiz olan kendini dindar ve muhafazakar olarak tanımlayan bu kadınların cevaplarıyla devam ettirilmiştir.

5.1. Dindar Ve Muhafazakar Kadınların Program Seçim Oranları Ve Nedenleri

Ankete katılanların çalışma durumuna bakıldığında; %52,3'u ev hanımı, %28,1'i kamuda çalışanlar ve %19,6'sı ise özel sektörde çalışanlar ise kadınlardır.

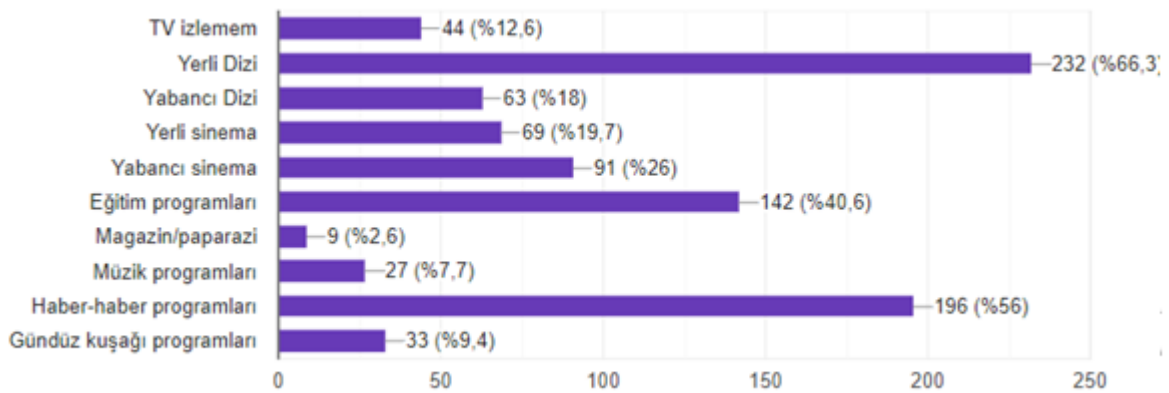
Ortalama televizyon seyretme süre oranlarına ise, 1-3 saat arası 144 kişi (%50,5), 1 saatten az 62 kişi (% 21,8), 3-5 saat arası 44 kişi (% 15,4), 5 saatten fazla 5 kişi (% 1,8) tercihleriyle cevaplamışlardır. 30 kadın ise (% 10,5) hiç seyretmediklerini belirtmişlerdir. Bu oran RTÜK ün 2018 yılında yaptığı Televizyon İzleme Eğilimleri Araştırması'nda yer alan 3 saat 34 dakika (Kuru R.T.Ü, 2018) olarak verilen rakamın altında görünmektedir (Şekil 1).

Şekil 1. Katılımcıların televizyon seyretme süreleri

Özellikle çalışmanın yapıldığı zamanda var olan pandemi nedeniyle genelde bu oranın arttığı düşünüldüğünde ise, elde edilen bulgunun genel ortalamasının oldukça altında olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Ayrıca ortalama televizyon izleme süre oranlarında ev hanımı ve çalışan kadınlar arasında anlamlı bir fark görünmemektedir. Birleşik Krallık verilerine (Ofcom,2017) göre ise ülkelerin günlük ortalama televizyon izleme sürelerinin karşılaştırılmasına göre bu oran Çin, İsveç ve Avustralya televizyon izleme sürelerine yakın bir seyrededir (Kurulu R.T.Ü, 2018).

Katılımcıların birden fazla seçenek işaretlemesine izin veren “*Televizyon veya internette hangi tür programları izliyorsunuz*” sorusuna 906 cevapla, ortalamada bir katılımcı ikiden fazla seçenek işaretlemiştir. Katılımcı kadınların % 66,3 oranıyla en fazla “*yerli dizi*”, % 56 oranıyla ikinci sırada “*haber ve haber programları*”, % 40,6 oranıyla ise üçüncü sırada “*eğitim programı*” izledikleri görülmektedir. En az izlenen program ise % 9 oranıyla “*magazin-paparazzi*” programlarıdır. Ayrıca RTÜK ün araştırmasına göre % 12,8 olan ve seyircisinin daha çok olduğu belirtilen gündüz kuşağı programlarının oldukça altında olan % 9,4 oranı da oldukça dikkat çekici bulgulardandır (Kurulu R.T.Ü, 2018). %12,6 oranında katılımcı ise hiç televizyon izlemediğini belirtmiştir (Şekil 2). Bu oranın verilen ortalama televizyon seyretme oranından yüksek olması, bir saatten az seyredenlerinde verilen program listesinde kendilerine uygun seçenek bulamadığı için bu bölümü işaretlediklerini düşündürmektedir.

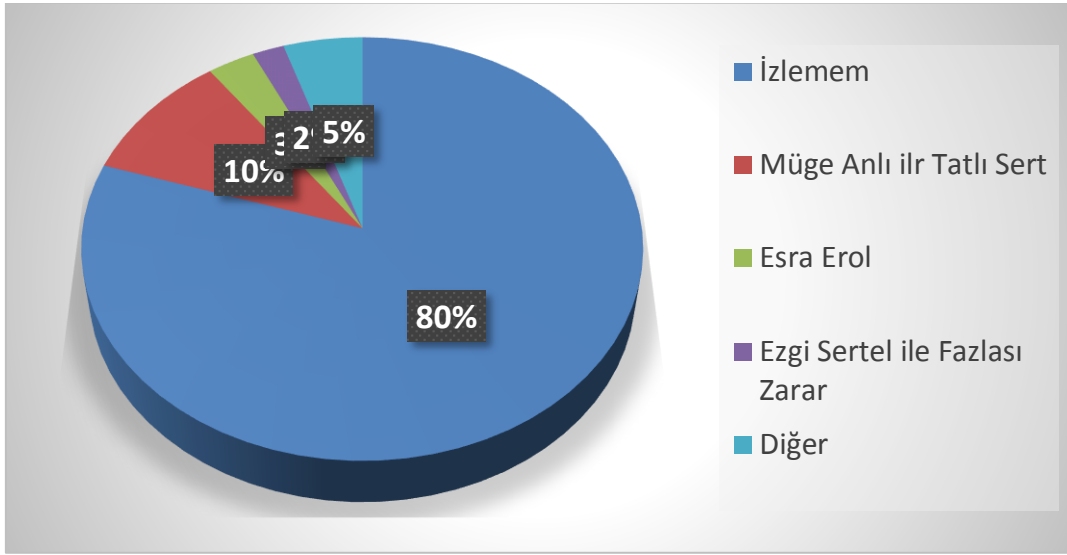

Şekil 2. Katılımcıların takip ettikleri program seçenekleri

Program seçimleri R.T.Ü.K (2018) ün anketinden farklılık arz etmektedir. Bu araştırmaya göre en çok izlene program haberler, ikinci sırada ise yerli diziler yer almaktadır. Bu farklılığın R.T.Ü.K anketinin erkeklerin katılımıyla bu oranı verdiğini düşündürmektedir. Zira bu araştırmaya göre de yerli dizilerin en büyük seyircisi kadınlardır.

“*Gündüz kuşağı programlarından birinci sırada takip ettiğiniz program nedir*” sorusuna katılımcıların 227 kişi ile büyük çoğunluğunun izlemediğini (%80) belirtmiştir. Kalan katılımcılardan büyük çoğunluğu 28 kişi (% 9,8) ile “*Müge Anlı Tatlı Sert*” programı ilk sırada, “*Esra Erol*”’u 7 kişi ile (%2,5) ikinci sırada, “*Ezgi Sertel ile Fazlası Zarar*” programı ise 5 kişi

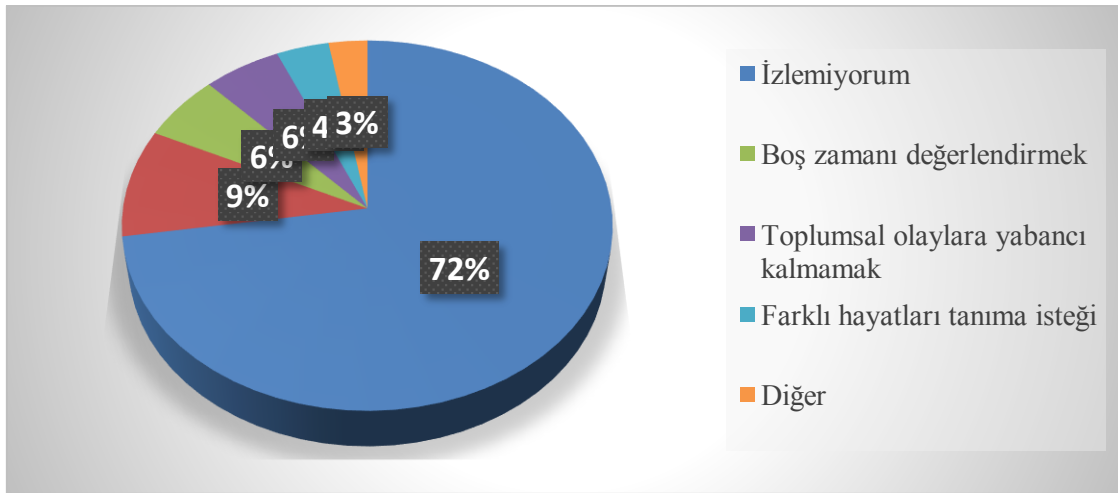
ile %1,8 oranıyla üçüncü sırada izlemektedir (Şekil 3).

Şekil 3. Gündüz kuşağı programlarından birinci sırada takip edilen programlar

İzleyicilerin takip nedenini öğrenmek için sorduğumuz *“Bu programı izleme nedeniniz nedir”* sorusuna ise; katılımcıların oran sıralamasında ilk olarak *“Toplumsal olaylara ve güncel konulara eleştirel gözle bakmak”* (% 9,4), ikinci olarak *“Boş zamanı değerlendirmek”* (% 5,8), ikinci seçeneğe yakın oranda *“Toplumsal olaylara yabancı kalmamak”* (% 5,6) ve *“Farklı hayatları tanıma isteği”* (%3,8) dördüncü sırada seçeneklerini işaretledikleri görülmektedir (Şekil 4). Bu anlamda baktığımızda ankete katılanların hem izleme, hem de izlenme neden oranlarıyla genel anketlere oranla göre daha bilinçli bir kitle olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Bu kısımda da bireyler birden fazla seçenek işaretlemişler, ayrıca diğer bölümünde *“boş işlere vaktim yok, gündüzleri telefonla vakit geçiririm, gülmek için, cinayetlerin çözülmesi suçluların bulunması merak uyandırıyor”* gibi serbest cevaplar da ilgi çekicidir.

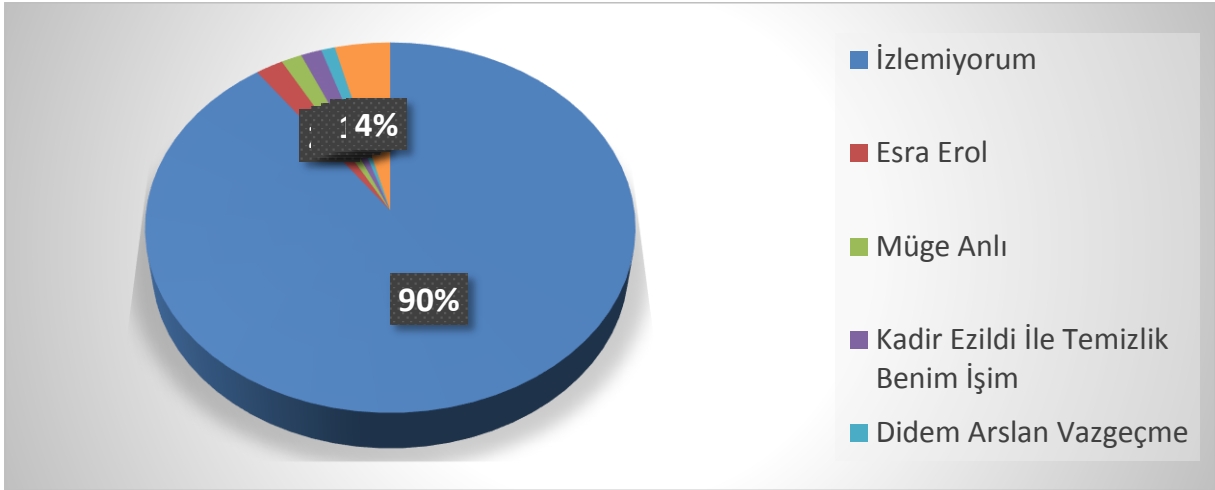

Şekil 4. İlk sırada seçilen gündüz kuşağı programı izleme nedenleri

Meder ve Çiçek 'in (2012) yaptıkları araştırma sonucuna göre, kadınların gündüz kuşağı seyretme nedenlerini vakit geçirmek, günlük sıkıntıları unutmak, kendi hayat tecrübeleri ile katılımcıların tecrübeleri arasında benzerlikler kurarak kendilerini avutmak vb. sebeplerle ve beğenerek takip ettiklerini söylemektedirler. Bu anket sonucu, yapılan araştırmayı desteklememektedir.

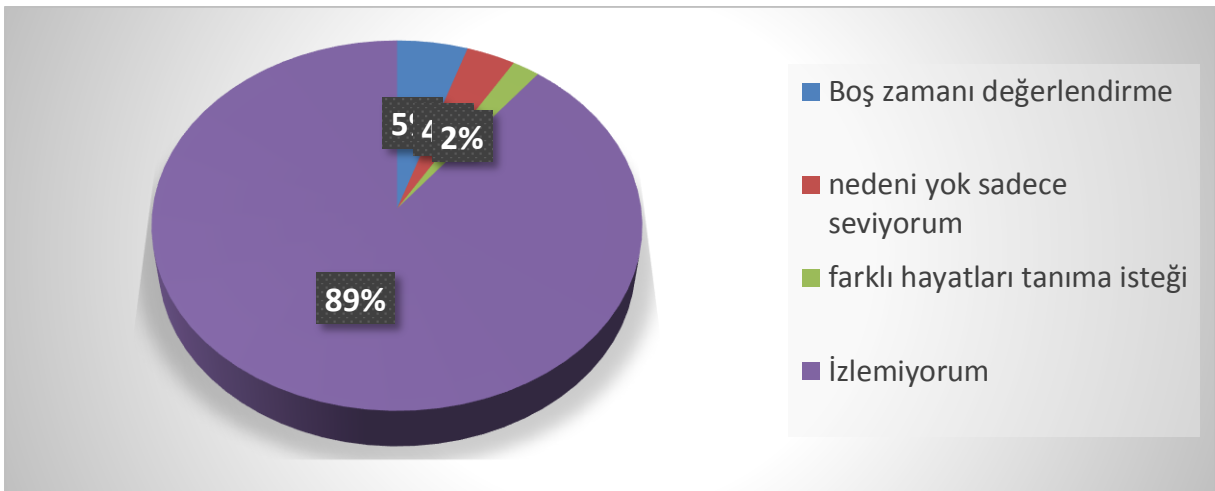
“Gündüz kuşağı programlarından ikinci sırada takip ettiğiniz program nedir” anket sorusuna katılımcıların neredeyse tamamına yakın (252 kişi) kısmının *izlemem* cevabını verdiği (% 88,4), ve *“izlemem”* seçeneği olduğu halde diğer kısmında yok yazan 4 kişi ile (%89,8) kişinin temsil ettiği bu kısımda, 5 katılımcı % 1,8 lik oranla ikinci izlediği gündüz kuşağı program olarak *“Esra Erol”* demiştir. Dört kişi tercih ettiği *“Müge Anlı Tatlı Sert”* ve *“Kadir*

Ezildi Temizlik Benim İşim” (% 1,4) programları ise ikinci sıradadır. İki kişinin tercih ettiği *“Didem Arslan’la Vazgeçme”* (% 0,8) ise üçüncü sıradadır (Şekil 5).

Şekil 5. Gündüz kuşağı programlarından ikinci sırada takip edilen programlar

Ankete göre gündüz kuşağı programı izleyen ilk sıradaki kadınların program tercihi kriminal olayların gündeme alındığı, yukarıda aile ve toplum hayatına kötü etkilerinin anlatıldığı programlardır. Bu kadınların bu programları ‘*Boş zamanı değerlendirme*’ (%4,6), ‘*Nedeni yok sadece seviyorum*’ (% 3,2), ‘*Farklı hayatları tanıma isteği*’ (% 1,8) olarak seçmişlerdir (Şekil 6). Burada dikkatimizi çeken durum, bir önceki soruda izlemiyorum diyenlerin, bu soruya izleme nedenlerini yazmış olmalarıdır. Dolayısıyla bu durum bize üçüncü şekildeki verilerin yanlış olabileceğini düşündürmektedir. Program seçimlerinden ‘*Kadir Ezildi Temizlik Benim İşim*’ programı ise içerik olarak diğerlerine göre daha masum görünse de, değer yargılarımızı şekillendirmesi, dedikoduyu meşrulaştırması, başkasının ayıbı üzerinden para kazanma gibi etkileriyle kültürümüzde oluşturduğu hasarlar düşünüldüğünde bu tarz programlarında toplum üzerinde diğerleri kadar sosyal ifsad vesilesi olduğunu söylememiz yanlış olmayacaktır. Zira gidilen evin veya ev sahibinin hataları üzerine kurulan programı, ayıpları örtme, insanları olduğu gibi kabul etme mantığına sahip dini ve kültürel kalıplarımıza aykırıdır.

Şekil 6. İkinci sırada seçilen gündüz kuşağı programı izleme nedenleri

Sonuç

Neil Postman; “*Bir teknolojinin kendine göre toplumsal değişim programıyla donanmış olduğunu fark etmemek, teknolojinin tarafsız olduğunu iddia etmek, teknolojinin daima kültürün dostu olduğunu sanmak gerçekten düpedüz saflık olur*”(Postman,2016) der. Bu anlamda, taraflı olarak gördüğümüz kitle iletişim araçlarından televizyon programlarının dindar

ve muhafazakar kadınların bu programları izleme alışkanlıklarının tespiti için yaptığımız araştırma sonucunu belirleyen anket değerlendirmemize göre;

Katılımcıların program seçme ve izleme alışkanlıklarında daha seçici davrandıkları ve davranmaya çalıştıkları gözlemlenmiştir. Katılan kadınların çoğunun lisans mezuniyetine sahip olduğunu da düşünerek, bu seçicilikte eğitimin etkisini de göz ardı etmemek gerekmektedir. Burada akla televizyon karşısında az geçirilen zamanın en az onun kadar zararlı sosyal medyaya kayıp kaymadığı sorusu gelmektedir ki, bu durumda araştırılması gereken çok önemli konulardandır.

Elbette her araştırmada olduğu gibi yanlış anlama riski bu çalışmada da vardır, netekim bazı oranların birbirini tutmaması da bunu göstermektedir. Bu yüzden soruları yanlış anlama ve yanlış cevaplama riskine karşı bu anket derinlemesine görüşme yoluyla genişletilmesi, hedef gruba ait televizyon izleme alışkanlıklarıyla ilgili oldukça yararlı bilgiler elde edileceğini düşündürmektedir.

Kutsal sayılan değerlerin başında gelen aile için yetkin ve yetkili mercilerin acilen gereken tedbirleri almaları, kültürümüz ve geleneklerimize zıt düşen programların derhal yayınına son verilerek, en az onlar kadar ilgi çekecek nitelikte toplumsal yapımızı güçlendirecek kaliteli programlara yer verilmesi konusuna önem ve teşvik vermeleri gerekmektedir.

Teknolojiyi suçlamak yerine, onu güzel kullanma becerilerini kazandırmak için çalışmalar yapmak, okullarda teknoloji kullanma gibi dersi uygulamalı olarak hayata geçirmek gibi önlemler bu anlamda önemlidir.

Ayrıca kadınların eğitimine önem verilmeli, onların boş vakitlerini değerlendirecek ve ekran bağımlılığından kurtaracak hobi çalışmaları desteklenmelidir. Kadınların eğitiminin ve refah seviyelerinin yükselmesinin topluma kazandıracığı artılar düşünülerek, bu konuda hiçbir emek ve masraftan kaçınılmaması geleceğin inşası adına yapılması gereken zorunluluktur.

Kaynakça

Abuzar, C. (2017). Televizyonun Aile Yapımız Üzerine Etkisi. *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (38), 79-87.

Akyüz, O., & Meder, M. (2020). 2019 Yılı “Gündüz Kuşağı” TV Programları Üzerine Bir Değerlendirme. *Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 125-131.

Astam, F. K., & Pınarbaşı, T. E. Medya ve Toplum İlişkisi Çerçevesinde Kadın Programlarının İncelenmesi: “Irmak Kupal Örneğinde Müge Anlı ile Tatlı Sert Programı”.

Çelik, N. Televizyon Dizilerinde Aile Temsilleri: Karşılaştırmalı Bir Analiz

Gurbetoğlu, A. (2018). Bilimsel araştırma yöntemleri. *Erişim Adresi: <http://agurbetoglu.com/files/2%20ARA%20C5%9ETIRMA>, 20.*

Gündoğdu, G. (2017). Medikal/estetik televizyon programlarının muhafazakar kadın izleyici alımlamasına yönelik bir etnografik çalışma. *Intermedia International E-journal*, 4(7), 303-316.

Kocadaş, B. (2006). Kültür ve medya. *Journal of Human Sciences*, 1, 2-8.

Kurulu, R. T. Ü. (2018). Televizyon İzleme Eğilimleri Araştırması 2018. *RTÜK, Ankara*.

Meder, M., & Çiçek, Z. (2011). Özel Hayatın Kamusal Alanda Tartışılması: Kadın Programları Üzerine Sosyolojik Bir Değerlendirme. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (9), 69-80

Meder, M., & Çiçek, Z. (2012). Mahremiyet Anlayışının Yerinden Edilmesinin Aracı Olarak Kadın Programlarının Türsel ve Söylemsel Analizi: Denizli Örneği. *Pamukkale Üniversitesi*

Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (12), 9-28.

Postman, N.(2016) Televizyon Öldüren Eğlence. çev: Osman, Akınhay. İstanbul: Ayrıntı Yay., 2016.

Sertaş, A. (2017). Türk Televizyonlarında Yayınlanan Gündüz Kuşağı Programlarında Mahremiyetin Dönüşümü. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (27), 9-27.

OFCOM. (2017). International Communications Market Report. <https://www.ofcom.org.uk/research-and-data/multi-sectorresearch/cmr/cmr-2017/international> adresinden alınmıştır